

СИНГАЇВСЬКА Г. В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ФОРМАЛЬНО-СТРУКТУРНІ І ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІСПАНСЬКИХ ПРИЗВИЩ

Стаття присвячена дослідженню прізвищ сучасної іспанської мови. Аналізується специфіка орфографії іспанських прізвищ, що виступає вагомим чинником виконання ними своїх номінативно-ідентифікативних функцій. Детально проаналізовано структурно-словотвірні особливості іспанських прізвищ, визначено найтипівіші словотвірні типи прізвищ, а також їх прагматичні особливості у різних мовних середовищах.

Ключові слова: антропонім, апелятив, прізвище, прізвищева система, словотвірний тип.

Статья посвящена исследованию фамилий современного испанского языка. Анализируется специфика орфографии испанских фамилий, выступающая важным фактором выполнения ими своих номинативно-идентификативных функций. Детально проанализированы структурно-словообразовательные особенности испанских фамилий, определены типичные словообразовательные типы фамилий, а также их прагматические особенности в различных языковых средах.

Ключевые слова: антропоним, апеллятив, фамилия, фамильная система, словообразовательный тип.

The article deals with the study of modern Spanish surnames and focuses on orthography of Spanish surnames, that plays an important role in performing their nominative-identificational functions. It also touches upon structural and word-formative characteristics of Spanish surnames and typical word-formative types of names as well as their pragmatic features in different verbal environments.

Key words: anthroponym, appellative, surname, surname system, the type of word-formation.

Актуальність дослідження. Актуальність наукового опрацювання ономастичної спадщини зумовлена особливостями мовної природи цього своєрідного класу лексики, тісно пов'язаного з проблемами національної ментальності, історико-культурними традиціями народу. Насамперед лінгвістичної кваліфікації вимагає національний антропонімікон, який дає багатий матеріал для розкриття взаємозв'язків між апелятивами та власними назвами, виокремлення реліктових словотвірних моделей та семантичного субстрату антропонімічних основ тощо. У цьому аспекті на особливу увагу дослідників заслуговують прізвища як константи антропонімікону, що вирізняються значеннєвою місткістю, різнобарв'ям оригінальних семантичних моделей, словотвірною специфікою, ілюструючи довершену вишуканість народної іменотворчості та її струнку систематику.

Проте лінгвістична багатогранність цього онімного класу зумовлює необхідність його подальшого опрацювання, оскільки остаточно не розв'язано питання лексико-семантичної класифікації прізвищ через

неоднорідність використовуваних дослідниками критеріальних ознак, вимагає деталізації дериватологічний аспект прізвищевих номінацій, оскільки існують проблемні зони у визначенні відповідних способів творення тощо.

У пропонованій статті ставиться завдання дослідити сучасну систему іспанських прізвищ у морфологічному, семантичному та прагматичному аспектах. При дослідженні історії спадкових родових прізвищ особливий інтерес представляють: класифікація прізвищ, походження та лінгвістичний зміст імен, формоутворення імен, запозичення, ареал поширення, а також співвідношення антропонімів і апеллятивної лексики та прагматичні параметри функціонування власних імен.

Метою статті є вивчення лінгвістичної (лексико-семантичної та словотвірно-структурної) інтерпретації та прагматичних особливостей сучасних іспанських прізвищ як специфічного у своєму історичному походженні та розвитку класу онімної лексики.

Об'єктом дослідження є сучасні іспанські прізвища.

Предметом дослідження є орфографічні, морфологічні, семантико-стилістичні і прагматичні особливості іспанських прізвищ.

Матеріалом дослідження стали іспанські прізвища з телефонного довідника жителів Мадрида – “Páginas Blancas > Madrid > Vecinos en Pozuelo De Alarcón” (80.879 прізвищ), вибір яких обумовлений необхідністю досить широкого охоплення сучасного родового іменника; спадкові родові прізвища з тлумачних, етимологічних, історичних та антропонімічних словників та довідкових посібників [10–13].

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. Як відомо, спадкові родові прізвища є найважливішою ланкою, що зв'язує людину з її безпосереднім оточенням і суспільством в цілому. Це пояснюється специфікою функції прізвища в ономастичній системі, яка, індивідуалізуючи ім'я людини з омонімічного ряду імен інших людей, зберігає його приналежність до певної сім'ї, лінгвістично підтримуючи внутрісімейний зв'язок часів. Тому власне особове ім'я розглядається в діалектичному зв'язку з іншими поняттями, в конкретних історичних і соціальних умовах, що дозволяє вивчити іспанські прізвища не тільки як одиниці мови, а й як соціальні знаки та національні лінгвокультурні орієнтири.

Серед іспанців, які зробили серйозний внесок у вивчення системи імен та прізвищ, їхньої етимології, антропонімічних традицій іспанського народу слід назвати таких вчених як Г.В. Степанов, Н.М.Фірсова,

М.О. Чічіна, Ю.О. Рілов і ін. У зарубіжній іспаністиці серед спеціальних праць, присвячених вивченню іспанських прізвищ, найбільш повним є дослідження Х.Г. Алькантара “Ensayo histórico, etimológico y filológico sobre los apellidos castellanos” [1]. Окремі зауваження з цього питання містяться в роботах Г. Діес Мелкон, Г.Х. Альвареса, А. Де лос Ріос і Ріос, Х.М. Альбайхеса [2;3;4].

Антропонімічна система кожної країни складається історично і не залишається незмінною. Вона, як і саме суспільство, знаходиться в постійному русі та оновленні, і всі зміни, які в ній відбуваються в першу чергу будуть зумовлені тими глибинними політичними, соціальними та економічними процесами, які протікають у цьому суспільстві.

Офіційна легалізація прізвища через цивільний кодекс, який вимагав законного присвоєння особистості фіксованого і незмінного прізвища була введена в Іспанії у 1870 р. Окрім реєстрації населення була визначена структура офіційної повної антропонімічної моделі, яка збереглася до наших днів і складається з імені, наданого при хрещенні, першого прізвища батька та першого прізвища матері.

Іспанське слово *apellido* (прізвище) походить від латинського *apellare (apellitare)*, що означає “звати, називати, позначати”. Спочатку воно виступало як індивідуальне особисте прізвище, і не позначало родове загальне ім’я, тому що в давніх іберійських племенах для індивідуальної номінації людини служило особове ім’я, завжди значуще: *Flor (квітка)*, *Luz (світло)*, *Moreno (смаглявий)*. Цього іменування було цілком достатньо для ідентифікації особи. З ростом населення в обіг поступово увійшли і закріпилися індивідуальні прізвиська, що вказують на особливу, відмінну рису людини: у зовнішності (*Rubio – блондин, Negro – чорний*), у специфіці його ремесла (*Ajero – продавець часнику, Panadero – булочник*), в його характері (*Bravo – сміливий, хоробрий*). Наступним етапом процесу розвитку прізвищ в Іспанії стали патронімічні прізвища або патроніми. Джерелом патронімічних прізвищ стали іменування, які утворювалися від особистих імен батька чи матері – матроніми – (іноді від імені більш далекого предка) і не передавалися у спадок: *Fernández – син Fernando, López – син Lope, Martínez – син Martín*). Питання про перехід патроніму в прізвище було і залишається одним із складних в іспанській ономастиці.

Іспанські патроніми неоднорідні за своїм походженням: серед них виділяються такі, що, утворені від особистих християнських імен, і родові форми, утворені від мирських іменувань. У граматиці іспанської мови патронімічні іменування морфологічно формувалися шляхом додавання до основи власного особового імені суфіксів *-ez, -iz, -az, -oz, -uz*. Ці закінчення в

іспанських родових іменах походять від видозмінених латинських слів *filius* і *prolis* “син”, за якими слідувало ім'я батька в родовому відмінку, тобто *Estebanez* “син Естебана”, *Alvarez* або *Alvaroz* “син Альваро” і т.п. [5:139]: (*Oswaldo*) *Gutiérrez*, (*Pedro*) *Melliz*, (*Conchita*) *Ferraz*, (*Antonio*) *Muñoz*. Вивчивши і систематизувавши досвід класифікації іспанських прізвищ, ми пропонуємо більш детальний поділ даних видів антропонімів на наступні структурно-тематичні групи: 1) прізвища патронімічного характеру, що виражають відносини споріднення першого коліна (син – батько; дочка – батько): *Feliciana Martínez* (Феліціана, дочка Мартіна); *Pedro Alfonso Petriz* (Педро Альфонсо, син Петра); *García Pérez Zabácoz* (Гарсія Перес, син Сабако); *Gascón Pérez Artaz* (Гаскон Перес, син Арта); 2) прізвища, утворені від прізвиस्क, найчастіше апелятивного походження: *Calvo* (Лисий), *Torpe* (Дурний); 3) прізвища, що вказують на професію, рід занять: *Manuel Alcalde* (Мер), *Joaquín Herrera* (Коваль); 4) прізвища, похідні від різноманітних топонімів — назв місцевостей, особливостей місцевості або рельєфу (*Arboleda* “алея”, “гай”, *Arroyo* “струмок”, *Pineda* “сосновий ліс”). Топонімічні прізвища можуть бути: а) апелятивного характеру, утворені за допомогою прикметника в родовому відмінку: *Pedro Martín Aragonés* (Педро Мартін Арагонський), *Bellito Gallego*, тобто Белліто Галісійський від *Galicia*; б) такими, що відносяться до місця народження або походження людини (у цьому випадку вживається прийменник *de*, який вказує на таку приналежність: *Juan Antonio de Rosas* – Хуан Антоніо Россельській; *Ramon Del Río*, де означений артикль відіграє службову, а точніше, з'єднувальну роль). Шляхом злиття прийменника *de* і означеного артикля чоловічого роду однини *el* і множини *los* утворені деякі прізвища: *Delmar*, *Deloscamos* [5:139]. У цьому аспекті заслуговує на увагу дослідження іспанських прізвищ Арагона, утворених за допомогою артикля від різноманітних назв споруд (цивільних будівель, сільських будівель, місць для розміщення великої рогатої худоби або зберігання зерна тощо), серед яких найтиповішими є такі прізвища: *Lacasa*, *Lascasas*, *Las Casas*, *De las Casas*, *Del Castillo*, *Del Corral*, *Del Pozo*, *Lasala*, *Laiglesia*, *Lacorte*, *Lafarga*, *Lagranja*, *Latienda*, *Latorre*, *La Torre*, *De la Torre*, *Lapuente*, *Elpuente* [6].

Як і імена, іспанські прізвища різноманітні за походженням і зовнішнім оформленням. До найбільш частотних прізвищ належать патронімічні утворення з суфіксом *-ez*: *Pérez* (< *Pero* (*Pedro*)), *Fernández* (< *Fernando*), *López* (*Lope*), *Sánchez* (< *Sancho*), *Martínez* (< *Martín*), *González* (< *Gonzalo*), *Rodríguez* (< *Rodrigo*), *Gómez* (< *Goma*), *Álvarez* (*Álvaro*), *Díez* (*Diego*), *Gutiérrez* (< *Gutierre*), *Hernández* (< *Hernando*),

Jiménez (< *Ximeno*), *Vásquez* (< *Vasco*), *Velásquez* (< *Velasco*), *Márquez* (< *Marco*), *Ibáñez* (< *Ibán*), *Ramírez* (< *Ramiro*), *Bernárdez* (< *Bernárdo*). Рідше зустрічаються суфікси *-az*, *-iz*, *-oz*, *-z*: *Díaz* (< *Diego*), *Ortiz* (< *Ordoño*), *Ruiz* (< *Ruy*), *Núñez* (< *Nuño*), *Saenz* (< *Sancho*). З інших патронімічних суфіксів можна навести ще *-ía*, що зустрічається в поширеному прізвищі *García*.

Як і особові імена, патронімічні прізвища можуть мати регіональні, фонетичні та морфологічні варіанти: *Peláez*, *Páez*, *Báez* (*Pelayo*); *Sánchez*, *Sánchiz*, *Sáez*, *Sáenz*; *Méndez*, *Menéndez*, *Meléndez* (< *Mendo*, *Menendo*, *Melendo*); *Díaz*, *Díez*, *Diéguez*; *Fernández*, *Hernández*, *Herráez*; *Núñez*, *Núñiz*, *Núñez* та інші. Іспанське прізвище може збігатися з ім'ям: *Pedro*, *Juan*, *Roberto*, *Diego*, *Carlos*. У поєднанні з такими прізвищами часто використовуються прийменник *de* і сполучник *y*, що не є обов'язковим. Так, у поєднанні *Sebastián Juan Arbó* (відомий іспанський письменник ХХ століття) *Juan* – перше прізвище письменника.

Якщо прізвища батьків є омонімічними іменам, то при реєстрації імені та прізвища дитини можуть бути запропоновані наступні варіанти. По-перше, з'єднати імена дефісом (якщо їх два), наприклад, *Juan-Carlos*, а між прізвищами поставити сполучник *y*: *Pedro y Gonzalo*. У результаті повне ім'я дитини буде *Juan-Carlos Pedro y Gonzalo*. Реалізація другого варіанту повного антропоніма полягає в додаванні прийменника *de* перед прізвищем: *Juan-Carlos de Pedro Gonzalo*. Нарешті, у третьому варіанті можна використовувати і прийменник і сполучник: *Juan-Carlos de Pedro y Gonzalo*. Як бачимо, іспанське прізвище може мати змінні – рекомендовані – компоненти. Це зумовило й іншу особливість використання зазначених компонентів: і прийменник і сполучник у складі прізвища пишуться з малої літери (*el señor de Pedro y Gonzalo*); при цьому в алфавітних списках прийменник ставиться в кінці антропоніма: *Pedro y Gonzalo, J.-C. de*.

Більш різноманітними за формою є прізвища, утворені від прізвицьк. Ю.О. Рілов зазначає, що слід розрізняти два терміни: *apodo* (прізвицько) і *mote* (кличка). *Apodo* має “сімейний характер” і передається з покоління в покоління. *Mote* носить індивідуальний характер і змінюється у разі зміни соціального оточення (школа, армія). Клички даються зазвичай індивіду на основі його зовнішніх даних, моральних якостей, місця походження [7:145]. В епоху формування прізвищ кличка могла стати прізвицьком і закріпитися за сім'єю її носія.

За патронімічними прізвищами за ступенем значущості для іспанської картини світу йдуть прізвища, що походять від прізвицьк.

Найчастіше в основі прізвиськових прізвищ лежать фізичні та моральні якості людини, за формою вони збігаються з прикметником чоловічого роду, рідко – жіночого (*Bueno, Viejo, Cano, Galán, Amable, Sabio, Cojo, Delgado, Hermoso, Moreno, Rubio, Blanca, Bella*). До прізвиськових прізвищ належать також прізвища-етноніми (*Catalán, Gallego, Cordobés, Alemán*) і прізвища, що містять свідчення про сімейний стан: *Viudo, Viuda, Soltero, Hereder, Exposito* [11].

Великий розряд прізвиськових прізвищ сходять до позначень роду діяльності, титулів, посад: *Alférez, Monje, Fraile, Sastre, Alcalde, Minero, Herrero, Herrera, Guerrero, Moliner, Molinero, Camarero, Conde, Rey, Reina*. Прізвиськовими прізвищами є прізвища – назви рослин (*Avellaneda, Castaños, Cebollas, Jazmín, Encina, Perales, Manzano, Higuera, Trigales, Cebollada, Fresneda*), тварин (*Lobo, Zorro, Gato, Caballo*), позначення явищ природи (*Alba*) або різних предметів (*Mesa, Botella, Barca*). Такі прізвища найчастіше мають форму іменників однини без артикля, хоча зустрічаються і іменники у множині: *Castaños, Cebollas, Lobos, Zapatos, Botines* [11].

Прізвища-топоніми можуть бути іменниками однини чи множини, в тому числі з прийменниками і артиклями (*Bosque, del Bosque; Río, del Río, de los Ríos; Monte, Montes, del Monte, de los Montes; Torre, Torres, de la Torre, de las Torres; Córdoba, de Córdoba*), а також словосполученнями (які пишуться разом або окремо): *Fonseca, Villalobos, Soto Mayor*. Незважаючи на те, що у вищенаведених випадках прийменник і артикль є постійними компонентами прізвища, вони пишуться з маленької літери і в алфавітних списках виносяться в кінець антропоніма: *Ríos y Ríos, A. de los*. Є також випадки написання разом прийменника та основної частини прізвища: *Delmar* (< *del mar*), *Dávila* (< *de Ávila*), *Daza* (< *de Aza*), *Donis* (< *de Onis*) [5:141].

Іспанські прізвища-прізвиська, що позначають будь-які обставини або факти з життя людини, іноді мають форму словосполучення, яке пишеться разом або окремо: *Buendía, Buenvino, Panseco, Pasaríos, Tres Palmas, Dos Casas, Buena Dicha*. Артикль (без прийменника), зустрічається досить рідко в іспанських прізвищах та зафіксований у двох варіантах написання (окремо та разом), але завжди з великої літери: *Lacalle, Elcano, La Cruz*. Ряд прізвищ-прізвиськ походить від імен святих: *Sanmiguel, Sampedro* (*Sanper, Semper, Sampir*), *Sanmartín, Sanjuán* (*Santibáñez, Sandianes, Saniz*), *Sanjosé, Sanjorge* (*Sanjurjo, Santurco, Santjordi*), *Sanjulián* (*Santillán, Santullán, Santuliano*). У цілому, слід відзначити особливу роль прізвиськ в номенклатурі іспанських прізвищ. Х. Альбайхес стверджує, що

при введенні в 1871 році обов'язкової реєстрації імені та прізвищ, часто прізвищем стає прізвисько [10:177–178]. В Іспанії прізвиська настільки живучі, що передаються у спадок, як прізвища. Ф. Лусес Хіль пише з цього приводу: “У деяких сільських районах Галісії офіційне прізвище практично не використовується і замінюється прізвиськом, яке передається від батька до дітей і використовується разом з ім'ям, як прізвище. У деяких населених пунктах ніхто не знає і не вживає законного прізвища сусідів, за винятком, мабуть, листоноші і священика, який використовує їх у парафіяльних книгах” [8:35].

Іспанські прізвища в етимологічному відношенні дуже різноманітні; в їх основі можуть лежати як споконвічно романські слова, так і німецькі, іберійські, єврейські та арабські. Арабські прізвища, як відомо, були свого часу заборонені католицькою церквою, але в іспанській мові залишився величезний пласт арабської лексики (особливо в сфері топонімії та позначення роду діяльності), який знайшов відображення і в прізвищах: *Alcalá, Alcázar, Albéitar, Alcalde, Alguacil, Alféizar*. Багато іспанських прізвищ, арабських за походженням, зазнали певних змін у процесі адаптації до вимовних і орфографічних норм іспанської мови, наприклад: *Venegas* від *Ben Egas* або *Avicena* від *Ibn Sina*. З інших мов запозичено не багато прізвищ. Спостерігається своєрідне “пристосування” іноземних родових імен до іспанської мови, які набувають нерідко суто іспанського звучання, наприклад: *O'Brien* (ірл.) – *Obren*, *MacDonald* (шотл.) – *Maldonado*, *Harris* (англ.) – *Aris*, *Junge* (нім.) – *Yunge*, *Workuosky* (пол.) – *Borcosque* [5:141]. Повний іспанський антропонім складається з імені (простого або складного) і обов'язкового подвійного прізвища. Друге ім'я і друге прізвище “виконують додаткові індивідуалізуючі функції” [8:59]. Ім'я використовується в неофіційній обстановці, в першу чергу, в сім'ї. Прізвища – поза сімейного кола (хоча є і відхилення від цього правила). Як вказувалося вище, першим прізвищем іспанця є прізвище батька, другим – перше прізвище матері. Наприклад, якщо прізвище батька *Ordóñez López*, а матері *Gutiérrez García*, то у їхніх дітей прізвище буде *Ordóñez Gutiérrez*. Таким чином, прізвище дітей завжди не збігається з прізвищем батьків, а лише поєднує компоненти їх прізвищ. Повне прізвище, що супроводжується іменами, використовується в юридичних документах, в офіційній обстановці; в документах, що засвідчують особу; в екзаменаційних відомостях, телефонних довідниках, у процедурі суду, в анкетах тощо.

У повсякденному житті в неофіційних умовах, як правило, використовується одне прізвище – перше або друге. Ю.О. Рілов називає

диференціюючу силу прізвища, естетичний фактор, генеалогічні, політичні та інші причини обставинами, які зумовлюють використання одного прізвища. Якщо воно є дуже поширеним (*López, Pérez, García, Fernández*), то зазвичай її носій буде користуватися обома прізвищами (*R. Pérez de Ayala, A. López Salinas*). Навпаки, якщо перше прізвище має велику диференціюючу силу, то друге прізвище з'являється рідко. Наприклад, повне прізвище відомого письменника і філософа М. Унамуну – *M. Unamuno y Jugo*. Під одним прізвищем відомі письменники *C.J. Cela, M. Delibes, J. Goytisolo, A. Machado, C. Laforet, A.M. Matute, P. Baroja* та інші [9:106]. Політичні діячі найчастіше відомі під одним прізвищем. Так, незважаючи на поширеність прізвища *González*, Феліпе Гонсалес користувався тільки першим прізвищем; цьому сприяло досить рідкісне особове ім'я, саме цей компонент став основою для апелятивної деривації: *felipismo, felipesco, felipizar*. Наступник Ф. Гонсалеса на посту голови уряду *José María Aznar* теж відомий тільки під першим прізвищем, яке стало загальним іменником і від якого утворений ряд дериватів – *aznarista, aznarismo, aznarizar*. Отже, прагматика використання одного (першого або другого) або обох прізвищ очевидна.

Нарешті, є випадки, які стосуються періоду несталої норми спадкування прізвища. Так, за прізвищем матері відомі *Luis de Góngora* (згідно сучасної норми він повинен був би носити прізвище *Argote de Góngora*) і *Diego Velázquez* (в даний час його прізвище було б *Rodríguez Velázquez*). У наші дні називають за другим прізвищем, опускаючи перше, відомих письменників, перше прізвище яких є звичайним (має слабку диференціюючу силу), а друге – рідкісним. Так, Ф. Гарсія Лорку можна назвати просто *Lorca* (*La poesía de Lorca*), Б. Переса Гальдоса – *Galdós* (*La obra de Galdós*), В. Бласко Ібаньеса – *Ibáñez* (*las novelas de Ibáñez*).

Іспанець до двох перших прізвищ батьків може приєднати і друге прізвище батька і друге матері (особливо у випадках їх аристократичного походження або особливого звучання) – без їхньої офіційної реєстрації. Таке прізвище може бути використано на візитних картках, в неофіційних документах, листах тощо. Заміжня жінка не змінює своє прізвище, але в повсякденному житті може додавати до свого першого прізвища перше прізвище чоловіка з прийменником *de*: *María López de Pelayo*. Це не офіційне, “паспортне” прізвище, а іменування з прагматичної установкою підкреслити факт заміжжя. Вдова до першого прізвища додає слова *viuda* і перше прізвище чоловіка: *María del Carmen López, viuda de Sánchez*. Цікаво, що вдови відомих адвокатів, лікарів, громадських діячів фігурують

в телефонних довідниках під першим прізвищем чоловіка: *Soto, vda de; Salinas, vda de* [12]. І тут прагматика використання прізвища є очевидною.

Ще раз звернемося до частотності прізвищ. Енциклопедичний словник Еспаса [13] наводить такі дані по процентному співвідношенню 18 найпоширеніших прізвищ: 1) *Pérez* – 11%; 2) *Fernández, García, López, Sánchez*; – по 10%, 3) *Martínez, Martín*; – по 8%; 4) *González*; – 7%; 5) *Rodríguez*; – 4%; 6) *Gómez*; – 3%; 7) *Álvarez, Ruíz*; – по 2%; 8) *Díez, Gutiérrez, Hernández, Jiménez, Muñoz, Ortiz* – по 1%. І хоча в даний час ономастична мода більш різноманітна і вибір імені не обмежується двома-трьома десятками онімів, іспанське прізвище дає більше можливостей для ідентифікації індивіда. По-перше, фактор моди у сфері прізвищ відсутній і прізвища (батька і матері) мають необмежені можливості у своєму комбінуванні, по-друге, саме поєднання прізвищ при бажанні батьків завжди може бути модифіковано як компонентами *de* та *y*, так і додатковими прізвищами.

Характерною рисою іспанського корпусу прізвищ є те, що прізвища з найвищою частотністю “уживаються” з рідкісними і найрідкіснішими, в яких зафіксована як історія іспанської мови, так і історія країни. Іншою особливістю іспанських прізвищ є те, що найбільш рейтингові одиниці – виключно патронімічні. У цілому в сучасній Іспанії в повсякденному житті спостерігається тенденція до використання одного прізвища – першого. Обидва прізвища, як правило, використовуються при спілкуванні в офіційній обстановці, в документах і т.п. Звернення на прізвище можливо і в сім’ї. Наприклад, якщо мати каже синові: *¡Escobar! Quiero hablar contigo*. Це сигнал серйозної розмови. До людей з частотним першим прізвищем зазвичай звертаються, вживаючи обидва прізвища: *García Soto, López Cano, Martínez Ferres, López García* і т.д. Нарешті, в колективі можливе звернення до одного з його членів за другим прізвищем. Тут чітко спостерігається прагматика такого звернення: друге прізвище використовується в якості ідентифікатора особи в ситуації, коли в одному колективі кілька осіб з однаковим першим прізвищем. Втім, остаточно усталених правил і норм не існує і зазначених вище людей можуть називати і за першим прізвищем і за повним (при зміні ситуації в колективі або в іншому колективі і т.д.). Таким чином, людину на ім’я *Juan Carlos López Cano* протягом життя, в різних ситуаціях можуть називати *Juan, Juan Carlos, Juanco, López Cano, Cano, López* і т. д. В результаті, між різними варіантами іменування – які зазвичай чітко маркують умови спілкування – виникають своєрідні відносини синонімії, які є абсолютно не схожими з синонімією у сфері номінальної лексики, що ще раз

підтверджує особливий характер антропонімів як класу слів.

Висновки дослідження. Отже, іспанське прізвище відрізняється значним динамізмом, як в сенсі його набуття (наявність можливості вибору додаткових компонентів, що пишуться через дефіс, а також використання формантів *de* та *у* для утворення прізвищ дітей), так і в сенсі його функціонування в суспільстві: з одного боку, власник прізвища може користуватися як тільки першим прізвищем, так і обома, а також додавати до свого прізвища прізвища предків; при цьому офіційним залишається прізвище, зафіксоване в *Registro Civil*; з іншого боку, оточення власника прізвища, залежно від обставин, використовує або його перше або друге прізвище, або обидва прізвища. Таким чином, іспанське прізвище надає його носію необмежені можливості для самовираження, а оточуючим – можливість вибору номінації. Зазначені фактори забезпечують неповторну оригінальність іспанського прізвища.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Godoy Alcántara J.* Ensayo histórico etimológico filológico sobre los apellidos castellanos desde el siglo X hasta nuestra edad / José Godoy Alcántara. – Madrid : Genealogía y heráldica, 1871. – 290 p.
2. *Díez Melcón P.G.* Apellidos castellano-leoneses (siglos IX – XIII, ambos inclusive) / Gonzalo Díez Melcón. – Granada : Tesis-Universidad de Granada, 1957. – 417 p.
3. *Álvarez Grace de J.* Topónimos en apellidos hispanos / Grace De Jesus Álvarez. – Madrid, 1983. – 587 p.
4. *Ríos y Ríos A. de los.* Ensayo histórico, etimológico y filológico sobre los apellidos castellanos: desde el siglo X hasta nuestra edad. – Madrid : Imprenta de Manuel Tello, 1871. – 259 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.memoriadigitalvasca.es/handle/10357/1137?mode=full&empezar=1&volumen=1>
5. *Скрозникова В.А.* Испанцы и испаноязычные народы // Системы личных имён у народов мира / В.А. Скрозникова. – М. : Наука, 1989. – С. 138-143.
6. *Buesa Oliver T., Lagüens Gracia V.* Apellidos con artículo en Aragón, referidos a edificios y otras construcciones / Tomás Buesa Oliver, Vicente Lagüens Gracia. – THESAURUS, 1995. – Tomo L, Núm 1,2 y 3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cvc.cervantes.es/lengua/thesaurus/pdf/50/TH_50_123_253_0.pdf.
7. *Рылов Ю.А.* Системные и дискурсивные свойства испанских антропонимов / Ю.А.Рылов, В.В.Корнева, Н.В.Шеминова, К.В.Лопатина, Е.В.Варнавальская / под. ред. проф. Ю.А.Рылова. – Воронеж : Изд-во ВГУ, 2010. – 390 с.
8. *Luces Gil F.* El nombre civil de las personas naturales en el ordenamiento jurídico Español / Francisco Luces Gil. – Barcelona : Editorial Bosch, S.A., 1978. – 302 p.
9. *Рылов Ю.А.* Очерки романской антропонимии. Монография / Юрий Алексеевич Рылов. – Воронеж : ЦЧКИ, 2000. – 163 с.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

10. *Albaigés J.M.* Enciclopedia de los nombres propios / Josep Maria Albaigés. – Madrid : Espasa Calpe, S.A., 1995. – 589 p.
11. *Faure R., Asunción Ribes M., García A.* Diccionario de Apellidos Españoles / Roberto Faure, María Asunción Ribes y Antonio García. – Madrid : Editorial Espasa Calpe, 2009. – 830 p.
12. *Guía Telefónica de Madrid.* Páginas Blancas > Madrid > Vecinos en Pozuelo De Alarcón. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blancas.guias11811.es/madrid/pozuelo-de-alarcon>.
13. *Diccionario enciclopédico.* – Т. I. – Madrid : Espasa Calpe, S.A., 1994. – 302 p.